

Rapport 2006:53 R

Utvärdering av ämnet
offentlig förvaltning vid
Göteborgs universitet

Högskoleverket • Luntmakargatan 13 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Utvärdering av ämnet offentlig förvaltning vid Göteborgs universitet

Utgiven av Högskoleverket 2006

Högskoleverkets rapportserie 2006:53 R

ISSN 1400-948X

Innehåll: Högskoleverket, utvärderingsavdelningen, **Henrik Holmquist**

Formgivning: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Högskoleverkets kontorsservice, Stockholm, december 2006

Tryckt på miljömärkt papper

Innehåll

Sammanfattning	5
Högskoleverkets beslut	7
Högskoleverkets reflektioner	9
Missiv	11
Bedömarens arbetsätt och utgångspunkter	13
Ämnet offentlig förvaltning vid Göteborgs universitet	15
Basfakta	15
Grundutbildning	15
Forskarutbildning	23

Sammanfattning

Denna utvärderingsrapport innehåller resultatet av utvärderingen av grund- och forskarutbildning i ämnet offentlig förvaltning vid Göteborgs universitets Förvaltningshögskola som Högskoleverket har genomfört under år 2006. Förvaltningshögskolan är en institution vid samhällsvetenskapliga fakulteten som bedriver utbildning i offentlig förvaltning samt hälso- och sjukvårdsadministration. Offentlig förvaltning är ett flervetenskapligt ämne där statskunskap och företagsekonomi är de dominerande influenserna. Utvärderingen har gjorts av en extern bedömargrupp som består av två universitetslärare, en yrkesrepresentant och en doktorand. Rapporten har två delar: dels Högskoleverkets beslut och reflektioner, dels den externa bedömargruppens rapport. För innehållet i bedömargruppens rapport svarar bedömargruppen. Högskoleverkets beslut och reflektioner baseras på bedömargruppens rapport.

Ämnet har två inriktningar; offentlig förvaltning med inriktning mot politik och offentlig förvaltning med inriktning mot ekonomi. Förvaltningshögskolans förvaltningsutbildning är mycket stark inom den kommunala och regionala sektorn, framförallt på grundblocket och i fortsättnings- och fördjupningsblocket med inriktning mot ekonomi. Utbildningen marknadsförs dock som mer generell inriktad än den är, vilket är ett problem. Bedömargruppen menar att samtidigt som utbildningen har en profil mot kommuner och regioner kan den, i högre grad än idag, mycket väl också täcka den statliga och internationella förvaltningen, främst EU-förvaltningen.

Bedömargruppens intryck är att det är en hög ämnesmässig nivå på grundutbildningen. Framför allt finns en mycket god forskningsanknuten lärarkompetens, med 17 disputerade fast anställda lärare som i varierande utsträckning medverkar i utbildningen.

Det är en bra och varierad undervisning, och det finns en god samverkan mellan utbildningens olika delar. Bland annat finns en god metodundervisning i både kvalitativ och kvantitativ metod. En ytterligare styrka i utbildningen är den möjlighet till praktik som finns och det väl utvecklade nätverket för praktikplatser. Praktikplatserna medverkar till att flertalet examinerade studenter får ett relevant arbete inom utbildningsområdet.

Internationaliseringen i utbildningen behöver öka vad avser kurslitteraturen, de empiriska fallen i undervisningen, antalet utbytesstudenter som kommer till och åker från institutionen samt vad avser arbetsspråk, såsom exempelvis uppsatser.

Vid Förvaltningshögskolan finns 23 doktorander. En bättre introduktion till forskarutbildningen skulle kunna ge utbildningen en snabbare start.Handledarkompetensen inom forskarutbildningen består av fyra professorer och två docenter. Doktoranderna har lätt att få kontakt med handledarna och goda möjligheter att diskutera utkast i samband med seminarierna. De olika

seminarierna bör dock integreras bättre då det bland annat finns en risk att forskarutbildningen koncentreras i för stor grad kring de fyra handledande professorerna. Särskild positivt är att doktoranderna har en biträdande handledare från ett annat universitet.

Det är problematiskt att doktoranderna inte självklart får både kvantitativa och kvalitativa metodkunskaper i sin forskarutbildning. En doktor som saknar statistikkunskaper kan få svårt att hålla sig ajour med kunskapsområdet. Doktoranderna bör få ökade möjligheter att medverka i grundutbildningen, där de skulle kunna medverka till att komplettera grundutbildningen med fler seminarier.

Fler avhandlingar bör skrivas på engelska för att ge doktoranderna träning inför internationell publik och möjlighet att etablera en internationell forskarkarriär.

Högskoleverkets beslut

Rektor vid Göteborgs universitet

Högskoleverket
Utvärderingsavdelningen
Henrik Holmquist
2006-12-18

Utvärdering av ämnet offentlig förvaltning vid Göteborgs universitet

Högskoleverket finner att grund- och forskarutbildning inom ämnet offentlig förvaltning vid Göteborgs universitet uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning. En uppföljning kommer att genomföras inom tre år.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke efter föredragning av projektledare Henrik Holmquist, i närvaro av avdelningschef Clas-Uno Frykholm.

Sigbrit Franke

Henrik Holmquist

Kopia:
Utbildnings- och kulturdepartementet
Bedömargruppen

Högskoleverkets reflektioner

Högskoleverket vill tacka bedömargruppen för ett väl genomfört arbete. Det är Högskoleverkets förhoppning att rapporten kommer att bidra till den fortsatta utvecklingen av ämnet offentlig förvaltning. Högskoleverket vill här reflektera över några av de frågor som bedömargruppen behandlar i sin rapport.

Högskoleverket vill särskilt framhålla den höga ämnesmässiga nivån på Förvaltningshögskolan som främst kommer till uttryck i ett mycket stort antal disputerade lärare. Bedömargruppens rapport visar att utbildningen också är väl forskningsanknuten på andra vis. Till exempelvis genom att lärarna kopplar sin forskning till undervisningen och att forskningsrapporter ingår i kurslitteraturen.

Bedömargruppen menar att Förvaltningshögskolan har en stark och tämligen unik profil mot offentlig förvaltning i kommuner och regioner, framförallt på grundblocket och i fortsättnings- och fördjupningsblocket med inriktning mot ekonomi. Högskoleverket ser mycket positivt på profilering av utbildningar. Högskoleverket delar dock bedömargruppens uppfattning att en profilering även bör synas i den information som når presumtiva studenter.

Förvaltningshögskolan lever väl upp till högskolelagens krav på samverkan med det omgivande samhället, framförallt genom de goda förbindelserna med externa aktörer i regionen. Den goda samverkan medverkar också till att studenterna i hög utsträckning får relevanta arbeten.

Ett fungerande kursvärderingssystem inklusive återkoppling är en viktig del i ett fungerande kvalitetsarbete. Högskoleverket delar därför bedömargruppens rekommendation om att arbetet med kursvärderingarna kan struktureras upp bättre.

I forskarutbildningen fungerar samarbetet mellan handledare och doktorander väl. Högskoleverket vill också ta fasta på det positiva i att doktoranderna ofta har en biträdande handledare från ett annat universitet. Verket delar bedömargruppens uppfattning att det är problematiskt att doktoranderna inte får tillräckligt med kurser i kvantitativ metod.

Missiv

Till Högskoleverket

2007-12-13

Utvärdering av ämnet offentlig förvaltning

Högskoleverket initierade våren 2005 en utvärdering av ämnet offentlig förvaltning vid Göteborgs universitet. För utvärderingen utsågs en extern bedömargrupp bestående av

- professor Erik Albæk, Syddansk universitet
- doktorand Elin Bjarnegård, Uppsala universitet
- revisionsdirektör Jan Eric Furubo
- fil. dr Anders Ivarsson Westerberg, Södertörns högskola.

Vi grundar vår bedömning på den information och de intryck vi fått från självvärdering och platsbesök, där vi samtalat med företrädare för studenter, doktorander, lärare, utbildningsledning, institutionsledning och fakultetsledning.

Härmed överlämnas gruppens yttrande till Högskoleverket.

Erik Albæk

Elin Bjarnegård

Jan Eric Furubo

Anders Ivarsson Westerberg

Bedömggruppens arbetsätt och utgångspunkter

Omfattning och underlag

Utvärderingen av ämnet offentlig förvaltning vid Göteborgs universitet är en del av ett större utvärderingsblock där tvärvetenskapliga humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningar granskats.

Underlaget för utvärderingen är dels den information om förutsättningar, processer och resultat som presenteras i lärosätets självvärderingsrapport, kursplaner och litteraturlistor, dels det platsbesök som bedömggruppen har genomfört.

Självvärdering

Självvärderingarna är utarbetade efter den manual som tagits fram av Högskoleverket¹. Företrädare för ämnet har haft möjligheter att komma med synpunkter på anvisningarna. Lärosätetsföreträdarna har rekommenderats att i självvärderingsarbetet analysera utbildningens situation och utarbeta självvärderingen genom ett brett arbete där alla medverkande inom utbildningen involveras. Sista datum att inkomma med självvärderingarna var den 31 maj 2006.

Platsbesök

Platsbesöket genomfördes den 18 och 19 september 2006. Vid platsbesöket har bedömggruppen enskilt under en dag samtalat med studenter, doktorander, lärare, forskarutbildningshandledare samt institutions- och fakultetsledning.

Bedömggruppen har bestått av professor Erik Albæk, doktorand Elin Bjarnegård, fil. dr Anders Ivarsson Westerberg, revisionsdirektör Jan Eric Furubo. Utredare Henrik Holmquist vid Högskoleverket har varit gruppens sekreterare.

Utgångspunkter

Utgångspunkten för bedömningen har varit Högskoleverkets kvalitetsaspekter² och högskolelagen. Genom analys av självvärderingar, arbete med frågor inför platsbesök samt diskussioner inom bedömggruppen har kvalitetsaspekterna ytterligare implicit anpassats för just denna utbildning.

Det bör framhållas att självvärderingar och platsbesök inte kan ge en fullständig bild av en utbildning. Till exempel är urvalet och antalet studenter som bedömggruppen har träffat begränsat.

1. Anvisningar och underlag för självvärdering, reviderad maj år 2005.

2. Kvalitetsaspekterna är framtagna i samarbete med högskolor och universitet och framgår av Högskoleverkets rapport *Anvisningar och underlag för självvärdering*, reviderad i maj 2005.

Ämnet offentlig förvaltning vid Göteborgs universitet

Basfakta³

Lärare vt 2006: 7 kv, 22 m varav: Professorer: 4, varav 1 kv, 3 m Docentkompetenta lektorer: 5, varav 2 kv, 3 m Övriga disputerade lärare: 7, varav 2 kv, 5 m Adjunkter: 3 m Vik. lärare och på enstaka timmar: 2 kv 7 m Forskarstuderande: 14 kv, 9 m Antal examinerade i forskarutbildningen 2004–2005: 4 kv, 3 m	Helårsstudenter 2005 termin 1–3 : 197 Helårsstudenter 2005 termin 4–6 : 193 Helårsstudenter 2005 termin 7–8 : 130 Prestationsgrad (Helårsprestationer/Helårsstudenter) 2005: termin 1–3: 0,85 termin 4–6: 0,87 termin 7–8: 0,88 Antal examinerade magisteruppsatser/examensarbeten 2005: 100
--	---

Grundutbildning

Bakgrund och organisation

Förvaltningshögskolan är en institution vid samhällsvetenskapliga fakulteten som bedriver utbildning i offentlig förvaltning och hälso- och sjukvårdsadministration. Förvaltningsprogrammet inrättades 1993. Utbildningen var tidigare en del av socionomutbildningens förvaltningsinriktning. År 1983 blev förvaltningslinjen Förvaltningshögskolan och 1996 tillfördes området forskningspengar. Detta och namnändringarna, har bidragit till en skärpning av utbildningens identitet.

Förvaltningshögskolan leds av institutionsstyrelsen, där prefekten är ordförande. Prefekten assisteras av två biträdande prefekter. På Förvaltningshögskolan är institutionsstyrelsen ytterst ansvarig för forskarutbildningen. Där fattas beslut om antagning, finansiering och andra frågor av större ekonomisk betydelse. Övriga frågor hanteras av forskarutbildningsnämnden (FUN), som formellt är ett beredningsorgan åt institutionsstyrelsen, men som fattar vissa beslut på delegation.

Studenterna

Jämfört med många andra akademiska utbildningar är det många av utbildningens studenter som kommer från studieovana miljöer. Cirka 50 procent av studenterna har föräldrar med högst gymnasieutbildning. För tillträde till förvaltningsprogrammet krävs förutom allmän behörighet matematik kurs C samt samhällskunskap kurs A från gymnasiet. År 2005 var det 1,6 förstahandsökande per utbildningsplats. Söktrycket sjönk dock i antagningen för hösten 2006, vilket kan vara en anledning till att mer aktivt marknadsföra ämnet.

3. De statistiska uppgifterna är hämtade från Förvaltningshögskolans självvärdering.

Ämnet offentlig förvaltning

Förvaltningsprogrammet leder till en *politices* magisterexamen (pol. mag.) i huvudämnet offentlig förvaltning. Offentlig förvaltning är ett flervetenskapligt ämne där begrepp, teorier och metoder från bland annat statsvetenskap, nationalekonomi, socialantropologi, företagsekonomi och juridik möts i studiet av hur förvaltningen fungerar och hur dess relationer till omvärlden ser ut. Det är framför allt statsvetenskap och företagsekonomi som är de dominerande influenserna i ämnet offentlig förvaltning. Det är också inom dessa ämnen som 3 av professorerna har sin bakgrund, och från vilka det rekryteras forskarstuderande. Den fjärde professorn har sin bakgrund inom socialantropologi.

Grundblocket i utbildningen omfattar tre terminer (60 poäng) och innehåller kurser på grundläggande nivå. Efter grundblocket väljer den studerande en av två inriktningar; offentlig förvaltning med inriktning mot politik *eller* offentlig förvaltning med inriktning mot ekonomi. Fortsättnings- och fördjupningsblocken omfattar fem terminer (100 poäng). Den största inriktningen är den mot politik, som vanligtvis har cirka två tredjedelar av studenterna. Bedömargruppen anser att det finns en god samverkan mellan utbildningens olika delar.

Utbildningens profilering

Bedömargruppen anser att det i utbildningens olika moment finns klara övervägningar kring vad en student bör ha för kunskaper och förmågor som ämbetsman inom offentlig sektor. Kursplaner, kurslitteratur, utsagor under platsbesöket och lärarnas forskningsbakgrund visar att utbildningen har en stark profil mot den kommunala och den regionala sektorn, framförallt på grundblocket och i fortsättnings- och fördjupningsblocket med inriktning mot ekonomi. Denna inriktning avspeglas även i de kontakter som utbildningen har med omvärlden, främst i form av kommunerna i Göteborgsregionen. Förvaltningshögskolan är mycket stark på detta område, och profileringen är tämligen unik i Sverige. En förklaring till inriktningen av utbildningen ligger i det historiska arvet från socionomutbildningens förvaltningsinriktning före 1993, som i huvudsak var inriktad mot kommuner.

Studenterna upplever en viss diskrepans mellan hur utbildningen marknadsförs och dess verkliga innehåll. I marknadsföringen av Förvaltningshögskolan, på exempelvis webbsidor och i broschyrer, presenteras utbildningen som generellt inriktad mot, förutom kommuner och regioner, även mot stat och internationell förvaltning. Programmet bör därför säkra bättre överensstämmelse mellan marknadsföringen av utbildningen och det reella innehållet. Det kan ske på två sätt. Antingen ändrar man marknadsföringen så att den klart förmedlar bilden av en utbildning som har sin styrka i profileringen mot arbete inom kommunal förvaltning, eller genom att ändra utbildningen. Bedömargruppen inser att en sådan förändring kan uppnås på flera olika sätt och måste bygga på föreställningar om vad som karakteriserar rollen som för-

valtningstjänstemän på olika nivåer och under olika institutionella betingelser. Bedömaregruppen menar att en sådan förändrad inriktning av utbildningen därmed inte kan uppnås med snabba och marginella förändringar i enstaka kurser. Även om sådana förändringar också kan vara viktiga måste en grundläggande förändring i utbildningens inriktning föregås av reflektion kring vilken betydelse utbildningen i offentlig förvaltning har för blivande tjänstemän, som ska verka på olika nivåer i offentlig förvaltning men också till exempel inom organisationslivet.

Samtidigt som utbildningen har en profil mot kommuner och regioner kan den, i högre grad än idag, mycket väl också täcka den statliga och internationella förvaltningen, främst EU-förvaltningen. Även om institutionen väljer att bibehålla den starka kommunala profilen kan man säga att de olika politiska nivåerna hänger ihop, och för att till fullo kunna förstå och analysera den kommunala förvaltningen bör en blivande ämbetsman också ha referensramar som inkluderar den statliga och internationella förvaltningen. Ett sätt att åstadkomma denna breddning av utbildningen är att lärarna i ökad utsträckning även tar in empiriska ämnen som inte finns i deras egen forskning. Det kan främst ske genom kurslitteraturen men även genom exempel som ges i undervisningen. Jämförande studier kring kommuner och regioner i andra länder skulle kunna användas mer i utbildningsmomenten. Ett sätt att bredda utbildningen är också att öka forskningssamverkan med exempelvis den statsvetenskapliga institutionen, Handelshögskolan i Göteborg, Gothenburg research institute (GRI) vid Handelshögskolan i Göteborg samt CEFOS, Centrum för forskning om offentlig sektor.

Ett sätt att förstärka profileringen är att mer grundligt diskutera Förvaltningshögskolans och det egna ämnets identitet. Genom att tydliggöra sin egen identitet ökar möjligheterna att kommunicera Förvaltningshögskolans unika kompetens och ämnet offentlig förvaltning till blivande studenter. Möjligen bör man också överväga att införa andra benämningar på de bägge inriktningarna så att de stämmer överens med högskolans intentioner och identitet. Som ett led i detta arbete bör utbildningen även i ökad utsträckning arbeta med profil och statushöjande aktiviteter.

Lärare och forskningsanknytning

Förvaltningshögskolan har sina egna lärare inom de olika delområdena som utgör ämnet offentlig förvaltning. Flertalet av lärarna har dock sin bakgrund i de traditionella disciplinerna som nämnts ovan. Företrädare för utbildningen menar att det är en fördel att lärarna kommer från den egna institutionen, då det annars finns en risk att lärare som tas in utifrån inte integrerar sina moment tillräckligt i ämnet offentlig förvaltning. Bakgrunden till att statsvetenskap och Förvaltningshögskolan är två separata enheter, trots likheter dem emellan, har sin historiska förklaring i Förvaltningshögskolans bakgrund som nämnts ovan. Ett tvärvetenskapligt ämne som offentlig förvaltning, som även har en tydlig inriktning mot ekonomi, kan givetvis på många sätt lättare fungera

era i en egen administrativ enhet. Trots det kan frågan ställas om två separata enheter som Förvaltningshögskolan och statsvetenskapliga institutionen skulle upprättas om man i dag skulle inrätta ämnena statsvetenskap och offentlig förvaltning på nytt? Givetvis är det en svår hypotetisk fråga, men samarbetet dem emellan kan förbättras. Det finns ett visst lärarutbyte med andra institutioner som till exempel den statsvetenskapliga institutionen som skulle kunna utökas. Samarbete vad avser kursutbud skulle också kunna öka. Studenter på statsvetenskapliga institutionen som är intresserade av kommunal förvaltning och ekonomi skulle kunna erbjudas kurser på Förvaltningshögskolan, och studenter från Förvaltningshögskolan intresserade av internationell politik eller valforskning skulle kunna läsa kurser på statsvetenskapliga institutionen.

Med 17 disputerade tillsvidareanställda lärare, varav fyra professorer, finns en mycket god forskningsanknuten lärarkompetens. De nuvarande reglerna för att vara behörig lärare vid institutionen kräver att läraren har genomgått en pedagogisk utbildning, något bedömargruppen ser positivt på. Den formella och akademiska kompetensen kompletteras också med att institutionen anlitar timlärare med hög praktisk kompetens inom sina yrkesområden.

Av lärarnas arbetstid avsätts 20 procent för kompetensutveckling. Under 2005 har kompetensutveckling, i form av forskning, också skett med hjälp av externa medel. Tre lärare hade nedsättning i undervisningsskyldigheten för att arbeta med externfinansierade forskningsprojekt. Lärarna (doktoranderna ej inkluderade) använder genomsnittligt drygt 60 procent av sin tjänst till undervisning, och drygt 10 procent till administration.

Bedömargruppen fick intrycket av att forskningsanknytningen i undervisningen är god. Framför allt genom att lärarna i undervisningen anknyter till sin forskning. Forskningsrapporter ingår också i kurslitteraturen. Som i de flesta andra utbildningar är det lättare att åstadkomma forskningsanknytning på de högre nivåerna.

Studenterna upplever att de har en nära kontakt med lärarna och att de får ett personligt bemötande. Lärarna uppfattas som tillgängliga för frågor även utanför schemalagd undervisning. Bedömargruppen anser att doktoranderna skulle kunna användas mer i undervisningen. Under 2005 var endast cirka en tredjedel doktoranderna verksamma inom grundutbildningen. Detta behandlas mer i forskarutbildningsavsnittet, och i avsnittet om undervisningens uppbygg och litteratur nedan.

Lärarna har ett relativt starkt administrativt stöd i den tekniskt administrativa (TA)-personalen. När det gäller det administrativa stödet finns det för närvarande en blandning mellan olika roller och uppgifter. Detta beror på att man är inne i ett långdraget rekryteringsförfarande där man söker en ny studieadministratör. Det är viktigt att Förvaltningshögskolan får en långsiktig lösning på detta då en väl fungerande administration är grundläggande för utbildningen. Det är också administratörerna som kommer i daglig kontakt med studenterna och de fungerar därför som ett "skyltfönster" för Förvaltningshögskolan.

Undervisningens upplägg och litteratur

Studenterna på förvaltningsprogrammet läser på heltid. Utbildningen sker i ett integrerat program som har ämnet offentlig förvaltning som grund. I det inledande grundblocket är samtliga kurser obligatoriska och täcker tre kunskapselement: Sveriges politiska system och förvaltningens organisation, förvaltningsekonomi och den offentliga förvaltningens omgivande miljö, organisationers interna struktur och beteende. De två specialinriktningarna som därefter följer innehåller både obligatoriska och valbara kurser samt en praktiktermin.

Bedömargruppen menar att det finns en slagsida mot föreläsningar som undervisningsmetod. Programmet bör därför överväga att bredda undervisningsformerna. Framför allt skulle fler seminarier vara ett bra sätt att aktivera studenterna. Man skulle här kunna överväga att använda doktoranderna mer i seminarieundervisningen. Detta skulle vara bra både för grundutbildningen, som skulle få fler seminarietillfällen, och för doktoranderna, som skulle få pedagogisk meritering.

Som nämnts ovan avspeglas lärarnas forskningsinriktning mot kommuner i kurslitteraturen. Bedömargruppen anser därför att man bör vidga urvalet av litteratur. Dessutom bör inslagen av internationell litteratur öka. Det framkom under platsbesöket att det finns ett visst motstånd bland studenterna att läsa engelsk litteratur. Lärarna måste därför klargöra för studenterna hur viktigt det är att kunna behärska engelsk facklitteratur. Studenterna måste tränas och successivt utmanas i engelska. Bedömargruppen uppfattar också att litteraturen i vissa fall bör kompletteras med teoriinriktningar, som inte för närvarande används i institutionens forskning. Det är viktigt att studenterna presenteras med ett brett spektrum av vetenskapliga teorier på ett sätt som gör det möjligt för de studenter, som så önskar, att använda sådana teorier i uppsatserna.

Det finns en förtjänstfull kvalitativ och kvantitativ metodkurs i programmet. Denna kurs är ett bra inslag som är förnuftigt med hänsyn till inriktningen mot offentlig förvaltning. Oaktat detta konstaterar bedömargruppen att samtalen med studenter och lärare efterlämnar en betydande osäkerhet om i vilken utsträckning studenterna verkligen har förutsättningar att ta del av mer kvantitativt orienterade undersökningar och analyser. Metodkursen förefaller att leva ett "eget liv" vid sidan av utbildningens huvudfåror. Bedömargruppen vill därför starkt betona vikten av att övriga kurser har ett starkare inslag av litteratur som tillämpar kvantitativa metoder och analys.

Programmet bör se över hur de behandlar genusperspektivet i kurserna. De försök till integrering av genusperspektivet som förekommit uppfattas som otillräckliga från studenternas sida. Genusperspektivet bör tydligare integreras med det substansämne som en kurs behandlar.

Bedömargruppen fick intrycket att flera lärare samarbetar om kurserna i lärarlag. En sådan organisering möjliggör en genomtänkt kurs där de olika momenten hänger ihop och ger en introduktion för nya lärare, och bedömargruppen uppmuntrar därför fortsatt sådant arbete.

Examensarbeten och examination

Vid institutionen används flera olika former av examination: salstentamen, hemtentamen, praktikfall och seminarier med obligatorisk närvaro. Mot slutet av utbildningen blir andelen salstentamina lägre.

Studenterna får välja uppsatsämne fritt. Mot bakgrund av att det finns goda kvantitativa delar i metodutbildningen samt en kurs i statistik i grundblocket är det en förvånansvärt liten andel studenter som skriver uppsatser med kvantitativ inriktning. Det är därför bra om studenterna både under metodutbildningen och i den övriga undervisningen får öva sig i att analysera och applicera de kvantitativa delarna så att de i slutet av utbildningen känner att det också är något som kan användas praktiskt i uppsatsen.

Det skrivs mycket få uppsatser på engelska, vilket troligtvis är ett utslag av att det mest finns svensk kurslitteratur och att utbildningen har ett empiriskt fokus på Sverige. Institutionen bör sträva efter att öka andelen uppsatser som skrivs på engelska.

Samverkan och praktik

Praktikterminen är valfri och kan ersättas med breddningskurser. Båda inriktningarna inom ämnet innehåller ett examensarbete omfattande 20 poäng. Innehållsligt innebär profileringen mot politik och förvaltning att den offentliga förvaltningens politiska sammanhang problematiseras i förhållande till frågor om styrning, inre processer och resultat. I profileringen förvaltningsekonomi analyseras den offentliga sektorns ekonomi- och styrfrågor utifrån samhälls- och förvaltningsekonomiska perspektiv. Alternativt fokuseras på frågeställningar kring den offentliga förvaltningens ekonomihantering.

Programmet har ett stort kontaktnät med olika praktikplatser. Detta kontaktnät är också ständigt under utveckling, och det är viktigt att det hålls uppdaterat och knyts till Förvaltningshögskolan som institution, och inte till en enskild praktiksamordnare. Kontakter måste således förmedlas vidare om nyckelpersoner slutar. Utbildningens praktiksamordnare hjälper studenterna att hitta praktikplatser. De kan också ordna dessa själva. Flertalet studenter får den praktikplats de önskar. I de fall studenterna vill ha praktik på vissa populära ambassader kan det dock bli svårt att tillmötesgå önskemålen. Praktiken följs och följs upp på ett bra sätt genom att praktiksamordnaren stöttar studenterna och anordnar seminarier under praktikens gång. Studenterna har även en enskild större uppgift från utbildningen som skall göras under praktiken.

De flesta studenter gör praktiken i kommuner i Göteborgsområdet. Cirka 10–20 procent gör den inom central förvaltning. Vissa av studenterna som läser med inriktning mot ekonomi praktiserar även inom den privata sektorn.

Studenterna bör få en tydlig information om vad de kan förvänta sig av praktiken och vad som krävs av dem själva för att de ska få den praktikplats de önskar. Sådan information kan med fördel integreras som ett moment där syftet är att tillägna sig viktiga kunskaper inför arbetsökande efter utbildningens slut såsom att skriva brev, sammanställa cv och gå på intervju.

Det finns inom programmet en god samverkan med det omgivande samhället. Förvaltningshögskolan har sedan 1995 ett samarbetsavtal med kommuner i Göteborgsregionen och Västra Götalandsregionen. Avtalet ger institutionen möjligheter till utveckling av forskning som även kommer grundutbildningen till del. År 2007 går man in i det tredje avtalet som gäller för en sexårsperiod. Detta samarbete finansierar två professurer och postdoc-anställningar. Det finns ett särskilt råd, med representanter från både Förvaltningshögskolan och finansiärerna, som kontinuerligt utvärderar avtalet.

Det finns en delvis outnyttjad samverkanspotential i kvalitetsmässan om verksamhets- och samhällsutveckling som äger rum i Göteborg varje år. Förvaltningshögskolan skulle kunna delta där genom egen presentation eller monter.

Förvaltningshögskolan bedriver även uppdragsutbildning i en omfattning av 5–10 procent av omslutningen.

Internationalisering

Förvaltningshögskolan har utbyte inom Erasmusprogrammet med Erasmus universiteit Rotterdam, Nederländerna, Humboldt Universität i Berlin, Tyskland, Katholieke Universiteit Leuven, Belgien och Université de Strasbourg III, Strasbourg, Frankrike och Universitat Internacional de Catalunya, Barcelona, Spanien. Det finns också möjlighet till utlandsstudier utanför Europa genom universitets centrala avtal. Även praktiken kan studenterna välja att genomföra utomlands. På termin 8 (magisteruppsatsen) ar det möjligt att söka ett Sidafinansierat MFS-stipendium för fältstudier i ett u-land under 8–10 veckor. Totalt under år 2005 reste 12 studenter utomlands inom ramen för programmet. Inga utländska studenter laste på institutionen samma ar.

Det är endast ett fatal studenter som varje år genomför praktik utomlands. Bedömargruppen anser att utbildningen bör göra ansträngningar för att öka antalet svenska studenter som åker utomlands både under praktiken och under övriga delar av utbildningen. Man borde även söka lämpliga samarbetspartner med passande kurser, som underlättar tillgodoräknande och som går att inkorporera i kursstrukturen. Gärna kurser som är specifika för Förvaltningshögskolan och inte är en del av universitetets allmänna kursprogram.

Det finns en kurs inom fakulteten, *Public sector in transition*, som främst riktar sig till utländska studerande. Bedömargruppen menar att även de svenska studenterna bör uppmuntras och välkomnas i den kursen, och att det bör göras möjligt att integrera den i utbildningsstrukturen för svenska studenter. Det är även värdefullt för studenterna att möta utländska studenter i sin utbildning.

Studentinflytande, kursvärderingar och kvalitetsarbete

Studentinflytandet fungerar i huvudsak bra. Studenterna är representerade i beslutande organ såsom institutionsstyrelsen och olika arbetsgrupper. Studenterna upplever att de får gehör för sina synpunkter.

Kursvärderingar genomförs på flertalet kurser. Bedömargruppen fick dock intrycket att det fungerar olika bra på olika kurser, och att det är upp till varje lärare att själva utforma arbetet med detta. Återkoppling av kursvärderingarna sker, enligt studenterna, inte på alla kurser.

Bedömargruppen anser att arbetet med kursvärderingarna bör struktureras bättre. Studenterna kan också involveras mer i kursvärderingarna. Man kan även använda sig av muntliga kursvärderingar. Sådana brukar vara ett bra sätt att få mer utförlig respons från studenterna och ger också fler möjligheter till en dialog mellan lärare och studenter. En gemensam policy och gemensamma mallar för hur kursvärderingar ska gå till bör införas. Återkopplingen bör också förbättras och göras obligatorisk.

Enligt självvärderingen ses kurslitteraturen över årligen. Lärarna justerar även innehållet i kurserna utifrån vad som framkommer i kursvärderingarna.

Förvaltningshögskolan har tidigare genomgått flera utvärderingar av forskning och utbildning. År 2003 gjordes även en internationell ackreditering av programmet genom det internationella organet European Association for Public Administration Accreditation (EAPAA).

Det är mycket positivt att Förvaltningshögskolan regelbundet genomför alumnundersökningar. De senaste 10 åren har i genomsnitt 85 procent av de studenter som påbörjat förvaltningsprogrammet tagit examen inom 4,5 år. I den senaste alumnundersökningen våren 2006 undersöktes de som utexaminerades 1993 och 2003. Den visar att flertalet av de utexaminerade får relevanta jobb, mestadels inom offentlig sektor. Den största arbetsgivaren är olika kommuner, och nästan hälften av de svarande har sin arbetsplats i Göteborg med omnejd. Undersökningen visade att 41 procent av de svarande som examinerades 2003 under våren 2006 var anställda vid kommuner eller landsting, medan 15 procent var i statlig tjänst.

Starka sidor

Bedömargruppen anser att

- det finns en hög ämnesmässig nivå i utbildningen, bland annat genom den goda lärarkompetensen
- det finns en bra samverkan mellan utbildningens olika delar
- det finns en god metodundervisning i både kvalitativ och kvantitativ metod
- det finns en bra och varierad undervisning med god forskningsanknytning
- det finns goda möjligheter till praktik
- det finns en bra koppling till relevanta arbetsplatser
- utbildningen ger goda möjligheter till arbete inom det studenten ska utbildas till.

Rekommendationer angående grundutbildningen

Bedömggruppen rekommenderar att Förvaltningshögskolan

- ökar internationalisering i utbildningen vad avser: kurslitteraturen, de empiriska fallen i undervisningen, antalet utbytesstudenter som kommer till och åker från institutionen samt vad avser arbetsspråk såsom exempelvis uppsatser
- ökar andelen seminarieundervisning
- integrerar genusperspektivet bättre i kurserna
- tydliggör rollerna och uppgifterna i det administrativa arbetet
- strukturerar kursvärderingsarbetet bättre.

Forskarutbildning

Inriktning

Ämnet offentlig förvaltning är, som även behandlats ovan, flervetenskapligt. Studieobjektet är offentlig förvaltning och dess kontext. Därvid kommer teorier, metoder och begrepp från företagsekonomi, nationalekonomi, sociologi, socialantropologi och statsvetenskap till användning. De tillgängliga huvudhandledarnas särskilda inriktning inom ämnet offentlig förvaltning är företagsekonomi, statsvetenskap och socialantropologi.

Antagning, finansiering och introduktion

För tillträde till forskarutbildningen krävs avlagd grundexamen som omfattar minst 120 poäng, där minst en 10-poängsuppsats ingår. Examen ska omfatta minst 60 poäng i offentlig förvaltning eller motsvarande. Som motsvarande räknas till exempel 60 poäng statskunskap, företagsekonomi eller socialantropologi.

Uppfattningen inom institutionen är att söktrycket är tillräckligt. Annonsering efter doktorander sker i enlighet med fakultetens riktlinjer men några ytterligare ansträngningar har inte bedömts som nödvändiga under senare år. Rekryteringen sker snävt och de flesta har sin bakgrund i den egna grundutbildningen i offentlig förvaltning. Handledarna uppmuntrar lämpliga grundutbildningsstudenter att söka forskarutbildningen. Man bör överväga att göra kungörelser om lediga tjänster mer synliga. Kvaliteten på den sökandes uppsatser är ett avgörande kriterium vid antagning till forskarutbildningen.

Doktoranderna har utbildningsbidrag de två första åren och doktorandtjänst de två sista. De som finansieras med externa medel kan beviljas doktorandtjänst från första året. Det finns formellt möjlighet att göra maximalt 20 procents tjänstgöring vid institutionen. Doktoranderna uppger dock att det varit svårt att få möjlighet att medverka vid undervisningen inom grundutbildningen. Hösten 2005 var det endast en tredjedel av de antagna doktorander som hade undervisning i sin tjänst. Målet måste enligt bedömggruppen vara att alla som vill ges möjlighet att undervisa. Doktoranderna skulle kunna vara

en resurs för att komplettera den dominerande undervisningsformen föreläsningar med fler seminarier.

Enligt självvärderingen förfogar alla doktorander över tjänsterum, dator och övrigt kontorsmateriel och service. I början av doktorandtiden delar en del doktorander rum parvis. Doktoranderna har god tillgång till bibliotek.

Det finns en introduktionsdag som arrangeras av doktorandrådet, men inte någon mer omfattande introduktion från institutionens sida. En aktivare och snabbare start med forskarstudierna skulle kunna uppnås med en mer genomtänkt introduktion. Ett faddersystem där äldre erfarna doktorander introducerar nya kunde vara en av beståndsdelarna i detta.

Handledning

Handledarkompetensen består främst av fyra professorer och två docenter.

Doktoranden tilldelas en handledare i samband med antagningen. Regeln är att en handledarkommitté utses efter det att doktoranden lagt fram en licentiatavhandling eller kommit motsvarande långt i en doktorsavhandling, det vill säga i normalfallet efter två års heltidsstudier. Som regel tillskapas för varje doktorand en handledningskommitté i anslutning till att avhandlingsplanen läggs fram, efter cirka ett år. Förutom huvudhandledaren innehåller kommittén två biträdande handledare. En av de biträdande handledarna hämtas från en annan fakultet, och helst från ett annat universitet, vilket bedömargruppen uppfattar som mycket positivt. Huvudhandledaren tilldelas 20 lektorstimmar för att handleda en doktorand medan de biträdande får 10. Det är svårt för doktoranderna att göra ett självständigt val vad gäller handledare då det enbart finns någon enstaka handledare för varje inriktning. Om möjligt anser bedömargruppen ändå att doktoranden i större utsträckning bör få vara med och utforma sin handledargrupp.

För varje doktorand utarbetas en individuell studieplan. Planen görs upp av handledaren och doktoranden gemensamt. Enligt självvärderingen följs alla doktoranders studieplaner upp årligen. Handledarkommittén sammanträffar med doktoranden vid tre tillfällen under avhandlingsarbetet. Då licentiatavhandlingar blivit mindre vanliga är det bedömargruppens åsikt att något fler avstämningsstationer vore värdefulla. Doktorsavhandlingen utformas normalt som en monografiavhandling. Det är också möjligt med en sammanläggningsavhandling. Avhandlingarna skrivs vanligtvis på svenska. Bedömargruppen rekommenderar institutionen att uppmuntra doktoranderna att i ökad utsträckning skriva avhandlingar på engelska, gärna i form av en sammanläggningsavhandling, varav några av artiklarna är på engelska och några på svenska. Detta för att avhandlingsarbetet ska bli en träning för internationell publik och en möjlighet att etablera en internationell forskarkarriär. Det skulle även ge även praktisk träning i såväl artikelskrivning som träning i engelska.

Upplägg och kurser

Avhandlingsdelen är 100 poäng och kursdelen 60 poäng. Inga kurser är obligatoriska men kombinationen ska vara 20 poäng metod, 20 poäng breddning och 20 poäng fördjupning eller valfritt. Doktoranderna har individuellt stor frihet att själva forma vilka kurser de läser. Den forskarstuderande uppmanas att skriva en licentiatuppsats, men på senare tid har det blivit ovanligare. Bedömargruppen finner det problematiskt att doktoranderna inte självklart får både kvantitativa och kvalitativa metodkunskaper i sin forskarutbildning. Många doktorander väljer bort kvantitativa metoder. Mot bakgrund av att forskarutbildningen just är en utbildning förväntas den ge doktoranden både djup och bredd. En doktor i offentlig förvaltning som helt saknar statistik-kunskaper, utöver de som ingick i grundutbildningens basblock, riskerar att få svårigheter att hålla sig ajour inom kunskapsområdet. Ett annat problem bedömargruppen uppmärksammar i anslutning till forskarutbildningens kursdel är det glesa och smala utbudet. Begripligt mot bakgrund av att få doktorander antas, men detta borde kompenseras med bättre organisation. Samarbete med andra institutioner kan vara en väg att gå, exempelvis med den statsvetenskapliga institutionen och Handelshögskolan i Göteborg. Det finns en policy inom fakulteten att alla kurser ska vara öppna för alla doktorander. I praktiken är det dock ovanligt med doktorander från olika ämnen på samma kurs.

Ett positivt inslag i kursdelen är att doktoranderna uppmuntras att ta en 5-poängskurs i pedagogik, som de också får räkna in i utbildningen.

Alla doktorander uppmuntras att läsa minst en forskarutbildningskurs vid ett annat lärosäte och att varje år närvara vid en nationell eller internationell vetenskaplig konferens. Finansieringen kommer som regel från institutionen. Möjlighet finns att delta vid så kallade summer schools. Doktoranderna medverkar ibland på konferenser och presenterar artiklar. Några doktorander har varit utomlands, bland annat i Chicago och Bergen som en del av utbildningen, vilket finansierats genom stipendier. Institutionen bör försöka öka andelen doktorander som åker utomlands.

Seminarier

Vid institutionen finns fem seminariegrupper: redovisning och styrning (RoS-seminariet), offentlig administration/politik och förvaltning (Oasen), organisationsteori, riskforskningsseminariet samt enheten för studier av vården och omsorgens organisation, ekonomi och styrning⁴. Samtliga doktorander och merparten av lärarna och forskarna deltar aktivt i någon seminariegrupp. Bedömargruppen vill gärna lyfta fram betydelsen av dessa seminariegrupper som i praktiken utgör doktorandernas ”forskningsmiljö”. Utöver dessa seminarier finns det allmänna seminariet, där doktorander från samtliga grupper medverkar.

4. Forskarutbildning med inriktning mot vården och omsorgens organisation, ekonomi och styrning ingår i en separat utvärdering.

Det finns en risk för att forskarutbildningen koncentreras i för stor grad kring de fyra professorerna som är handledare. Detta förstärks av de seminariegrupper som utgör doktorandernas huvudsakliga forskarmiljö. Förvaltningshögskolan bör därför arbeta för en ökad integrering av doktorandutbildningen över respektive seminariegrupps gränser.

Kvalitetsarbete och uppföljning

Hittills har sexton personer disputerat vid Förvaltningshögskolan. Av dessa arbetar sex som lektorer, två som vikarierande lektorer, två som projektanställda forskare, två i annan offentlig tjänst, två i privat sektor och två i utlandstjänst. Under hösten 2005 genomfördes en uppföljning av forskarutbildningen genom att alla som disputerat vid institutionen och alla som handlett doktorander vid institutionen bjöds in till ett seminarium. Uppslutningen var mycket god. Enligt självvärderingen visade uppföljningen bland annat att seminariegrupperna var ett gott stöd i avhandlingsarbetet och att handledningen fungerat väl. Det finns också ett fungerande doktorandråd på institutionen där doktoranderna diskuterar gemensamma frågor.

Starka sidor

Bedömargruppen anser att

- det är mycket positivt att doktoranderna har biträdande handledare från ett annat universitet
- det finns goda möjligheter till internationella kontakter
- det är positivt att doktoranderna har lätt att få kontakt med sina handledare och att de har goda möjligheter att exempelvis diskutera utkast i samband med seminarier.

Rekommendationer angående forskarutbildning

Bedömargruppen rekommenderar att

- alla doktorander bör få kvalitativ och kvantitativ metodkompetens
- man bör möjliggöra för alla forskarstuderande att skaffa sig pedagogisk meritering
- man bör förbättra introduktionen för de forskarstuderande
- öka integreringen av doktorandutbildningen över de olika seminariegruppsgränserna
- uppmuntra till alternativa avhandlingsformer utöver monografier på svenska.